

שנאמר (במדבר טו')
לט'. ואמרז"ל (מכות
כג: "היושב . . . כעושה
מצוה". קדושין לט:
"ישב . . . כעושה מצוה"
לעיין בד"ס). ואדרבה
(נמצא באלף – לדוגמא
פסחים כח: או בה"א –
ר"ה בסופו). מכיר מקומו
(ע"ד אבות ו' ו'). ידים
כנ"ל (פי"ב). ובאתדל"ת
אתדל"ע ().

פרק כז ואם העצבות אינה מדאגת עונות אלא
מהרהורים רעים ותאוות רעות
שנופלות במחשבתו. הנה אם נופלות לו שלא
בשעת העבודה אלא בעת עסקן בעסקיו ודרך ארץ
וכהאי גוונא אדרבה יש לו לשמוח בחלקו שאף
שנופלות לו במחשבתו הוא מסיח דעתו מהן לקיים
מה שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
אשר אתם זונים אחריהם. ואין הכתוב מדבר בצדיק'
לקראם זונים ה"ו אלא בבינונים כיוצא בו שנופלים לו
הרהורי ניאוף במחשבתו בין בהיתר כו' וכשמסיח
דעתו מקיים לאו זה ואמרו רז"ל ישב ולא עבר עבירה
נותנים לו שכר כאלו עשה מצוה ועל כן צריך לשמוח
בקיום הלאו כמו בקיום מצות עשה ממש ואדרבה
העצבות היא מגסות הרוח שאינו מכיר מקומו ועל כן
ירע לבבו על שאינו במדרגת צדיק שלצדיקים בודאי
אין נופלים להם הרהורי שמות כאלו. כי אילו היה מכיר
מקומו שהוא רחוק מאד ממדרגת צדיק והלואי היה
בינוני ולא רשע כל ימיו אפי' שעשה אחת הרי זאת היא
מדת הבינונים ועבודתם לכבוש היצר וההרהור העולה
מהלב למוח ולהסיח דעתו לגמרי ממנו ולדחותו בשתי
ידים כנ"ל ובכל החיה ודחיה שמדחהו ממחשבתו
אתכפיא ס"א לתתא ובאתערותא דלתתא אתערותא

לקוטי פירושים

הרהורים רעים ותאוות רעות . . אף שנופלות לו
במחשבתו הוא מסיח דעתו מהן: כי, אם אינו מסיח דעתו
מהרהורים הרעים אלא מחשב בהן, ה"ז נכלל בסוג ד"דאגת
עונות" (שהרי מחשבת הרהורים רעים ברצון היא עבירה)
שעל זה דיבר בפרק הקודם, ובפרק זה מדבר אודות העצבות
ש"אינה מדאגת עונות", אלא מעצם נפילת הרהורים רעים
ותאוות רעות במחשבתו, אף שמסיח דעתו מהן.

(תניא בצירוף מ"מ וכו' ע' תקד - משיעורים בספר התניא ט"ע 309 וא"ל)

לקיים מה שנאמר ולא תתורו: בקיצור תניא מוסיף
הצ"צ: "והוא ממנין תרי"ג". ובכת"י I אינו.

ואולי שתי סברות הן ותלוי בדעת מוני המצות: ראה
סה"צ להרמב"ם ל"ת מ"ז: הזהירנו שלא לתור . . ר"ל
המשך אחר התאוות הגשמיות והתעסק המחשבה בהן.
ועד"ז בספר החנוך מצוה שפ"ז. וראה ג"כ שער התשובה
לרבנו יונה ג' מ"א. אבל ביד הל' ע"ז פ"ב וסמ"ג לאווין
ט"ו, משמע, דהוא רק בעקרי הדת, או בזנות. ורבנו סעדי'
גאון לא הכניס כלל ולא תתורו במנין המצות לא באזהרותיו ולא בספר המצות שלו (ועיין ס' האמונות ודעות
שלו מאמר יו"ד שער ד').

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

שנאמר: במדבר טו' לט'.
ואמרו רז"ל: במכות כג, ב: "היושב . . .
כעושה מצוה". ובקדושין לט, ב: "ישב . . .
כעושה מצוה". לעיין הגירסא בדקדוקי
סופרים'.
ואדרבה: נמצא באל"ף ("אדרבא") –
לדוגמא: פסחים כח, א, או בה"א
("אדרבה") – ר"ה בסופו.
מכיר מקומו: ע"ד אבות פ"ו מ"ז
("המכיר את מקומו").
ידים כנ"ל: פי"ב.
ובאתערותא דלתתא אתערותא
דלעילא: .

(1) בדקדוקי סופרים למכות – ליתא גירסא
אחרת (על מס' קידושין – ליתא). ולהעיר מתניא
בצירוף מ"מ כו' שינויי נוסחאות ע' תקכח –
שבכמה כת"י ודפוסים איתא: "כעושה".

(קיצורים והערות לתניא ע' קסד)

קסו מ"מ הגהות והערות קצרות

לקוטי אמרים לד

מ"ש אם (עובדי' א' ד').
 קכח (ע"ב בשינוי ל' קצת). אל יפול לב אדם עליו (ש"א יז' לב). אמר איוב (ב"ב טז) תירוץ הקושיא דפ"א ועייג"כ פי"ד). שיגיע אליהם כמעשה הרשעים (ע"ד קהלת ח' יד'). הכתוב (בראשית כז' ד'). בתיקונים (תי' כא'). הכתוב כל (משלי טז' ד'). זובח יצרו (סנה' מג:).

דלעילא ואתכפיא ס"א דלעילא המגביה עצמה כנשר לקיים מ"ש אם תגביה כנשר וגו' משם אורידך נאם ה' וכמו שהפליג בזהר פ' תרומה [דרף קבח] בגודל נחת רוח לפניו ית' כד אתכפיא ס"א לתתא דאסתלק יקרא דקב"ה לעילא על כולא יתיר משבח' אחרא ואסתלקות' דא יתיר מכולא וכו'. ולכן אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאד גם אם יהיה בן כל ימיו במלחמה זו כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו לאכפיא לס"א תמיד. ועל זה אמר איוב בראת רשעים ולא שיהיו רשעים באמת ח"ו אלא שיגיע אליהם כמעשה הרשעים במחשבתם והרהורם לבד והם יהיו נלחמים תמיד להסיה דעתם מהם כדי לאכפי' לס"א ולא יוכלו לבטלה מכל וכל כי זה נעשה ע"י צדיקים. ושני מיני נחת רוח לפניו ית' למעלה. א' מביטול הס"א לגמרי ואתהפכא ממרירו למתקא ומחשוכא לנהורא ע"י הצדיקים. והשנית כד אתכפיא הס"א בעודה בתקפה וגבורתה ומגביה עצמה כנשר ומשם מורידה ה' באתערותא [68] דלתתא ע"י הבינונים. וז"ש הכתוב ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי מטעמים לשון רבים שני מיני נחת רוח והוא מאמר השכינה לבניה כללות ישראל כדפי' בתיקונים. וכמו שבמטעמים גשמיים ד"מ יש שני מיני מעדנים אחד ממאכלים ערבים ומתוקים. והשני מדברים חריפים או חמוצי' רק שהם מתובלים ומתוקני' היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש. וז"ש הכתוב כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה פי' שישבו מרשעו ויעשה הרע שלו יום ואור למעלה כד אתכפיא ס"א ואסתלק יקרא דקב"ה לעילא. ולא עוד אלא אפי' בדברים המותרים לגמרי כל מה שהאדם זובח יצרו

<p>מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים</p> <p>מ"ש אם: עובדי' א' ד'. קבח: ע"ב – בשינוי לשון קצת. אל יפול לב אדם עליו: שמואל-א יז' לב'. אמר איוב: ב"ב טז, א. – והוא תירוץ הקושיא דלעיל פ"א: "וגם להבין מה שאמר איוב כו' והא צדיק ורשע לא קאמר". ועיינ ג"כ לעיל פי"ד: "ולכן אמר איוב בראת צדיקים וכו'". שיגיע אליהם כמעשה הרשעים: ע"ד קהלת ח' יד' (יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים"). הכתוב: בראשית כז' ד'. בתיקונים: תיקון כא' (נא, ב'). הכתוב כל: משלי טז' ד'. זובח יצרו: סנהדרין מג, ב.</p>	<p>לקוטי פירושים</p> <p>והלואי הי' בינוני: לזה צריך להשתוקק עתה. (תניא הני"ל שם – משיעורים בספר התניא ע"י 311)</p> <p>וכמו שבמטעמים גשמיים וכו': כאן מודגש שזה קשור "במטעמים גשמיים" – דלכאורה בתיבות אלו מאי קמ"ל? וק"ל. (מ.הריכל מנח"ס ח"ג ע' 29)</p> <hr/> <p>1 כלומר, שגם מ"מטעמים (ודברים) גשמיים יכולים לעשות "נחת רוח" למעלה, "מעדנים להשיב הנפש" (המר"ל).</p>
--	--

(2) ושם: "ודא איהו שבחא שיסתלק בי' יקרא דקב"ה יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא דא יתיר מכלא . . בגין דאיהו גרים לאכפיא סטרא אחרא ולאסתלקא יקרא דקב"ה כו". (3) הערת רבינו ב"לקוטי הגהות לתניא" ע' כח.

ומאחר כו' ועוסק בתורה כו' (לכאורה הם ב' ענינים שאינם תלויים זב"ז וצע"ק). בגמרא (שבת י' ע"א). בולם פיו מלדבר (ס"י ? ע"ד בכורות מ:). וז"ש רז"ל (יומא לט. בקיצור לשון. עי' תוד"ה שאת שבועות ה: דרך הש"ס לקצר כו'). מ"ע של תורה כו' במותר לו (וכ"כ פ"ל. והוא דעת חרדים בשם גאון ורשב"ץ – ב"א – לברר במקורו ומאיזה פסוק: קדושים או

אפי' שעה קלה ומתכוין לאכפיא לס"א שבחלל השמאלי כגון שחפיץ לאכול ומאחר סעודתו עד לאחר שעה או פחות ועוסק בתורה באותה שעה. כדאיתא בגמ' שעה רביעית מאכל כל אדם שעה ששית מאכל ת"ח. והיו מרעיבים עצמם שתי שעות לכוונה זו אף שגם אחר הסעודה היו לומדים כל היום. וכן אם בולם פיו מלדבר דברים שלבו מתאוה מאד לדברם מענייני העולם וכן בהרהורי מחשבתו אפי' במעט מזעיר דאתכפיא ס"א לתתא אסתלק יקרא דקב"ה וקדושתו לעילא הרבה ומקדושה זו נמשכת קדושה עליונה על האדם למטה לסייעו סיוע רב ועצום לעבודתו ית'. וז"ש רז"ל אדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה. לבד מה שמקיים מצות עשה של תורה והתקדשתם וכו' כשמקדש עצמו במותר לו ופי' והתקדשתם שתעשו עצמכם קדושים כלומר אף

והתקדשתם). והתקדשתם כו' (לכאורה פשוט דקאי אויקרא כ' ז' שהוא אחרי פסוק קדושים תהיו גו'. ויקרא יט' ב' וכמוש"כ בפ"ל "קדושים תהיו וגו' והתקדשתם וגו'". ולא אויקרא יא' מד'. אבל דרז"ל והתקדשתם גו' אדם מקדש כו'

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים
ומאחר כו' ועוסק בתורה כו': לכאורה, "מאחר סעודתו", ו"עוסק בתורה באותה שעה" – הם ב' ענינים שאינם תלויים זה בזה. וצע"ק.
בגמרא: שבת י' ע"א.
בולם פיו מלדבר: ספר יצירה⁴ ? ע"ד בכורות מ, ב ("פיו בולם").
ו"ש רז"ל: יומא לט, א: "אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה. מלמטה מקדשין אותו מלמעלה", וכאן כתב בקיצור לשון: "מעט למטה כו' הרבה מלמעלה". עיין תוד"ה שאת שבועות ה, ב שדרך הש"ס לקצר כו'.⁵

מצות עשה של תורה כו' במותר לו: וכן כתב לקמן פ"ל "שהוא מדאורייתא". והוא דעת חרדים⁶ בשם גאון, ורשב"ץ – בפירוש האזהרות⁷ – לברר במקורו, ומאיזה פסוק: קדושים או והתקדשתם (כי לקמן בפ"ל מביא שניהם: "כמ"ש קדושים תהיו וגו' והתקדשתם וגו'")⁸.

והתקדשתם כו': לכאורה פשוט ד"והתקדשתם" קאי אויקרא כ' ז', שהוא אחרי הפסוק "קדושים תהיו גו'" בויקרא יט' ב', וכמו שכתב בפ"ל: "קדושים תהיו וגו' (ואח"כ) והתקדשתם וגו'", ולא קאי אויקרא יא' מד' (בפ' שמיני) שלפנ"ז. אבל, דרשת רז"ל "והתקדשתם גו' אדם מקדש כו'",

(4) ושם רפ"ג: "בלום פיך מלדבר". (5) ושם: "שאת כצמר לבן – הש"ס מקצר ומדלג, דר"מ דאמר . . . שאת כקרום ביצה של נני' לה כצמר לבן". (6) סוף חלק מ"ע מה"ת. (7) ושם (בפ"ל) ז' הרקיע לאזהרה נו: "להיות קדושים": "הרז"ל תפס על הגאון ז"ל אשר מנה קדושים תהיו ואמר שזו היא מהמצות הכוללות התורה . . . והרמב"ן ז"ל למד עליו זכות שהוא לא מנה קדושים תהיו אלא והתקדשתם ופירש שזו אינה מצוה כללית אלא מצוה פרטית לפרוש מאכילת שרצים ורמשים וכו'". (8) בספר חרדים שם: "להיות קדושים. מנה הגאון. ופירש רמב"ן בחומש, קדושים תהיו זהו שאמרו רז"ל קדש עצמך במותר לך, לכך אחר שאסרה התורה מאכלות אסורות חזר ואמר והתקדשתם והייתם קדושים (ויקרא כ, ז), כלומר, לא יאמר אדם הרי פרשתי ממאכלות אסורות ודי לי, ובמותר אהי' בסובאי יין בזוללי בשר למו . . . לכך נאמר והתקדשתם, כלומר, שיקדש עצמו מן היין במיעוטו . . . וגם ישמר מהתגאל בריבוי אכילה גסה . . . אחר שאסר בתורה העריות, חזר וכתב קדושים תהיו (שם יט, ב), שלא יאמר הרי פרשתי מן העריות ויהי' להוט אחר אשתו . . . לכך

לקוטי פירושים

בדברים המותרים . . . לאכפיא לס"א . . .
אסתלק יקרא דקב"ה וקדושתו לעילא הרבה וכו': כאן מוסיף בפעולת קדש עצמך במותר לך על אתכפיא בדבר איסור.
(אגרות קודש חכ"ג ע' שפד)

לבד מה שמקיים מצות עשה של תורה והתקדשתם וכו' . . . ופי' והתקדשתם וכו': עד כאן נתבאר שלא ירע לבבו כו' מפני שיש בעבודתו נח"ר מה שאין בצדיקים. אבל הרי היתרון צריך להיות גם

לקוטי אמרים

משמע ביומא לט' דקאי
אויקרא יא' מד', שהוא
בהמשך לפסוק ונטמתם
וגו'). קדש ע"ב לך
(יבמות כ:).

שבאמת אינו קדוש ומובדל מס"א כי היא בתקפה
ובנבורתה כתולדתה בחלל השמאלי רק שכובש יצרו
ומקדש עצמו. והייתם קדושים כלומר סופו להיות
קדוש ומובדל באמת מהס"א ע"י שמקדשים אותו
הרבה מלמעלה ומסייעים אותו לגרשה מלבו
מעט מעט:

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים
משמע ביומא לט, א דקאי אויקרא יא' מד', שהוא
בהמשך לפסוק "ונטמתם וגו'" (שם, מג), שעל זה
דרשו "אדם מטמא כו'", ובהמשך לזה,
"והתקדשתם גו' אדם מקדש כו'".
קדש עצמך במותר לך⁹: יבמות כ, א¹⁰.

צוה קדושים תהי, והוא ציווי כללי שיפרוש מן
המותרות וכו'". ובהערת רבינו בסוף קונטרס ומעין:
"מן הכתוב קדושים תהיו (ויקרא יט, ב. ועיי"ש ברמב"ן,
הובא בחרדים)". וראה מכתב רבינו – אגרות-קדוש
חכ"ג ע' שפג בהערה: "ולהעיר מהשינויים בנדו"ז בתניא
ספכ"ז וספ"ל". (9) הלשון בתניא הוא: "כשמקדש עצמו
במותר לו". (10) במק"א (לקו"ש חי"ג ע' 107 הערה
(25) מציין גם לספרי ראה יד, כא.

לקוטי פירושים
בקו ד"ועשה טוב". ולזה מוסיף שהנ"ל הוא "לבד מה
שמקיים מצות עשה והתקדשתם וכו'" – שזה אינו
שייך בצדיקים, כי (כפי שממשיך) "ופי' והתקדשתם
שתעשו עצמכם קדושים . . אף שבאמת אינו קדוש
ומובדל מס"א כו'", היינו, שקאי על מדריגה שצריך
עדיין להלחם עם הרע.

(מש"עור"ס בספר התניא ע' 319 הערה 10)

סופו להיות קדוש ומובדל באמת מהס"א:
ואין זה סותר למ"ש לפני זה "אולי לכך נברא וזאת
עבודתו לאכפיה לס"א תמיד" – כי זה שסופו להיות
קדוש ומובדל אינו בנוגע כל הענינים.

(סיה"ז מלוקט"י ח"ג ע' נב הערה 101)